Folkhälsomyndigheten

Remissyttrande

Mottagare
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia
li.bb@regeringskansliet.se

Handläggare
Nina Nikkilä
Enheten för miljö och hälsa

Datum
2026-11-09

Vårt ärendenummer
02621-2026

Ert ärendenummer
LI2026/ 01158

Regeringsuppdrag att ta fram förslag på hur typgodkännande av småhus kan genomföras

Sammanfattning

Folkhälsomyndigheten ställer sig positiv till enklare regler och ökad tillgång till egna småhus men avstyrker förslaget om bygglovsbefrielse och förslaget om ändring av plan- och bygglagen (2010:900), i dess nuvarande utformning, eftersom enskilda riskerar att drabbas av negativa hälsoeffekter.

Folkhälsomyndigheten vill framhålla vikten av att nya byggprocesser utformas så att de främjar hälsan i stället för att bygga in hälsorisker redan i planeringsstadiet. Ett bra boende och en god närmiljö är grundförutsättningar för en god och jämlik hälsa (se Folkhälsopolitikens målområde 5)

Folkhälsomyndigheten har inga synpunkter på de övriga förslagen.

Folkhälsomyndighetens kommentarer

5.1 Boverkets förslag för bygglovsbefrielse

Folkhälsomyndigheten avstyrker förslaget med följande kommentarer.

I konsekvensutredningen konstateras att förslaget kan innebära att fler bostäder uppförs i bullerutsatta eller luftförorenade lägen, vilket kan innebär negativa hälsoeffekter och fler tillsynsärenden för miljönämnderna. Folkhälsomyndigheten bedömer att förslaget inte tar hänsyn till de negativa hälsoeffekterna av buller och luftföroreningar i tillräcklig omfattning. Skyddet för människors hälsa och hur olika grupper i befolkningen påverkas behöver beaktas redan i planeringsskedet. Ojämlika förutsättningar och hälsoproblem riskerar annars att byggas in i boende- och närmiljöer och kan bli svåra och kostsamma att åtgärda med tillsyn i efterhand. Förslaget saknar konkreta förebyggande åtgärder för de identifierade hälsoriskerna och beaktar inte heller risken för undanträngningseffekter, där fler klagomålsärenden riskerar att tränga undan nämndernas förebyggande tillsyn.

I Folkhälsomyndighetens rapport *Folkhälsan i Sverige 2026* konstateras att kvaliteten på den fysiska miljön såväl inne som ute påverkar hälsan. I den byggda miljön är det främst luftföroreningar och buller från trafik som bidrar till sjuklighet och förtida död. Folkhälsomyndighetens *Miljöhälsoenkät 2023 visar* att 8 procent har svårt att somna eller blir väckta av trafikbuller. Nattlig sömnstörning till följd av buller är en av de allvarligaste bullereffekterna och ökar risken för hjärt-kärlsjukdom, övervikt och depression.

Luftföroreningar kan påverka hälsan på både kort och lång sikt. Barn, äldre och personer med kroniska sjukdomar, som luftvägssjukdomar eller hjärt-kärlsjukdom, är särskilt känsliga. Dessutom kan även socioekonomiska faktorer påverka både exponeringen för luftföroreningar och risken för negativa hälsoutfall. Grupper med sämre socioekonomiska förhållanden har generellt sämre förutsättningar att flytta ifrån till exempel trafikutsatta bostäder med ohälsosamma luftföroreningshalter. Den senaste forskningen visar också att luftföroreningar orsakar fler och större negativa hälsoeffekter än vad man tidigare trott, och att dessa effekter uppträder redan vid lägre halter än vad som tidigare bedömts.

8.2 Förslag till ändring av plan- och bygglagen (2010:900)

Folkhälsomyndigheten avstyrker förslaget med följande kommentarer.

Enligt förslaget till ändring av 2 kap. 5 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, ska lokaliseringsbeskedet omfatta 2 kap. 5 § PBL första stycket 1–3 och 6 – men inte punkt 4 som anger möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar samt bullerstörningar. Folkhälsomyndigheten motsätter sig detta och föreslår att även punkt 4 inkluderas, alternativt att dessa perspektiv säkerställs på annat sätt i den initiala byggprocessen.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschefen Josefin P. Jonsson. I den slutliga handläggningen har enhetschefen Karin Ljung Björklund och biträdande chefsjuristen Bo Granath deltagit. Utredaren Nina Nikkilä har varit föredragande.

Folkhälsomyndigheten

Nina Nikkilä